

КЗ ЛОР «Львівська обласна бібліотека для дітей»

Людина нашого часу

методико-бібліографічний покажчик

до 50-річчя від дня народження

Маріанни Кіяновської

2023

Людина нашого часу : методико-бібліогр. покажч. до 50-річчя від дня народж. Маріанни Кіяновської / КЗ ЛОР «Львівська обласна бібліотека для дітей» ; метод. супровід Конопки Г.Ф. ; бібліогр. і верстка Сачинської О.О. ; відп. за випуск Конасова О.Я. – Львів, 2023. – 20 с.

Пропонуємо видання «Людина нашого часу: методико-бібліографічний покажчик до 50-річчя з дня народження» про талановиту поетесу, есеїстку, перекладачку, літературного критика, нашу краянку Маріанну Кіяновську.

Посібник містить матеріал з найбільш відомих інтерв'ю письменниці, в яких вона ділиться роздумами про Львів, Форум видавців як майданчик творення життєвих сенсів, масову літературу, літературу під час війни, а також про творчість й визнання.

Наприкінці видання подається бібліографія. Методико-бібліографічний покажчик призначений для бібліотекарів, керівників дитячого читання, вчителів.

Методичний супровід підготувала: Г.Ф. Конопка

Бібліографія і верстка: О.О. Сачинська

Відповідальна за випуск: О. Я. Конасова

«Я принесла важкий вогонь
Інших мов – золотих, святих.
Вірш – це спосіб пройти крізь скронь
І дійти до мети.
Вірш – це спосіб донести вість
У живе крізь живе.
Вірш нічого не розповість,
Тільки дещо назве»
Маріанна Кіяновська.

Вона творить свою поезію із трьох років, хоча нині вважає, що справді писати почала лише після двадцяти, критично дивиться на власні вірші і не уявляє свого життя без літератури. Українська поетеса, есеїстка, перекладачка, літературний критик та літературознавиця Маріанна Кіяновська у цей листопадовий день святкує свої уродини. Знайомство з непересічною особистістю пропонуємо через інтерв'ю, які вона люб'язно надала українським засобам масової інформації.

Про те, коли почала писати

У п'ять років з'явилася моя перша публікація. А коли мені було три роки, то вже бабця за мною почала записувати якісь віршики, але то були дуже наївні речі. І вже з висоти свого досвіду, озираючись на те, що було 40 років тому, я можу сказати, що то було блукання в пустелі. Я почала справді писати, напевно, вже після 20-ти.

Про любов до читання

Мій дідусь мав величезну бібліотеку: аж три кімнати книжок. Я виймала із шафи декілька з них і будувала собі ніби замковий мур. У цьому я і росла: дитячу енциклопедію прочитала повністю, по діагоналі прочитала «Велику радянську енциклопедію». Можливо, це якось вплинуло на те, що я дуже довго була кросвордистом. На початку 1990-х, коли я вчилася в університеті, це був мій головний заробіток. Тоді один кросворд коштував п'ять доларів. На третьому курсі університету я заробляла приблизно 60 доларів на місяць. То були космічні гроші. До слова, читання енциклопедій - це насправді не зовсім читання.

Справжнє уміння читати художню літературу, розуміння того, чим є поезія, до мене прийшло у школі. Потім людиною, котра стала для мене знаковою на довгі роки, була викладачка з університету Ольга Станіславівна Федик, доцент кафедри стилістики на факультеті журналістики, нині покійна. Ми з нею дуже цікаво зустрілися. На якомусь звалищі макулатури, майже на смітнику, я знайшла якось Верлена, видання 1969 року. Я читала цей томик у трамваї, а вона їхала поруч і придивлялася. Закінчилося тим, що вона півтора року, без грошей, була моїм репетитором, готувала мене до вступу, хоч мої батьки були готові платити.

Про університет

Для мене університет був дуже некомфортним місцем. Мені пощастило із викладачами на моєму факультеті, але ми були останнім поколінням, яке ще вчилося в абсолютно радянській школі і, коли ми вступили до університету, то було дуже відчутно, що студенти на

російській філології мали зовсім інші можливості. Тому що тоді у Львові мовою кар'єри була російська.

У мене дуже специфічна сім'я. Мій батько був депутатом першого скликання – себто Чорноволівського (Львівської міськради). Тому в нас удома питання про російську мову навіть не ставили.

Моїм справжнім університетом стало коло людей, із якими я спілкувалася. Це було, насамперед, жіноче літературне угруповання ТУГА: Юлія Міщенко, Наталка Сняданко, Наталя Томків, моя найбільша подруга і фактично моя сестра по всьому, окрім крові, Мар'яна Савка. Ми дуже багато часу проводили у бібліотеці, і якраз це спілкування для мене було справжньою освітою.

Фактично ТУГА, сама того не знаючи, функціонувала ніби у місті майбутнього. Ми одразу долучилися до інших середовищ і створили довкола себе сприятливе середовище для спілкування. Адже міста бувають різних типів. Донецьк теж місто, але він функціонував, до останнього часу, як місто, де не розвивалася культура. Там місто творили чинники, які не впливали з неї. А містом, яке творить культуру, є те, у якому на перше місце виходить комунікація середовищ. І ми жили, до певної міри творячи ці формули комунікації у Львові. І одним із перших таких наших середовищ була «Дзига».

Про взаємодію мистецьких середовищ Львова

Я дуже щаслива, що сьогодні почалась активна взаємодія мистецьких середовищ, різних за жанрами мистецтва. Адже якщо звернутись до культури андеграунду та культури дисидентів, то раніше музиканти, художники, письменники комунікували між собою. Відбувалися якісь квартирники, де люди спілкувалися. Але у 90-х роках усе різко змінилося і почався дуже

сильний відтік людей до Києва. Тому що у Львові не було зовсім творчих можливостей. Для мене, як для людини, яка насамперед пише, так чи інакше можливості були завжди, але для художників, для музикантів тоді у Львові простору не було.

Фактично той простір, який ми зараз знаємо, на мою думку, у Львові творився трьома інституціями, кожна із яких була особистою ініціативою конкретної людини: це є «Дзига» Марека Іващишина, «Форум видавців» Олександри Коваль та УКУ і спільнота, яка взаємодіяла із Борисом Гудзяком. Спільні зусилля цих трьох середовищ зробили Львів таким містом, яким він є зараз, де художники знають письменників, письменники знають музикантів – і всі вони вкупі створюють перформенси й активно комунікують.

Про Форум видавців у Львові

Форум видавців, так само як Львів, від 90-х до сьогодні пройшов дуже велику дорогу. І нині для мене дуже важливою є та місія Форуму, що він став майданчиком творення смислів. У якийсь момент Форум видавців, який починався просто як книжкова ярмарка, що була альтернативою абсолютно вбитій системі книгорозповсюдження, став власне майданчиком, який перебрав на себе чимало місій, які є ключовими у теперішній українській культурі. Інші літературні фестивалі та ярмарки Європи цієї місії або не повторюють, або вона не є для них настільки важливою. Адже європейська система університетів передбачає, окрім навчальних програм, створення медійного майданчика для спілкування публічних інтелектуалів.

Важливо сказати, що в Європі кожен науковець так чи інакше є публічним інтелектуалом. У нас викладачі в університеті та професори ніколи не були публічними інтелектуалами. Хоча у дорадянський період яскравими прикладами таких науковців були Михайло Грушевський та Іван Франко. Останній, попри проблеми із викладанням в університеті, займав активну життєву позицію, і якби він був експропрійований у сьогодення, то став би кимось схожим на Ярослава Грицака. Але сьогодні наші університети зберегли оцю архаїчну пострадянську матрицю мовчання професорів. Зараз багато інтелектуалів запрошують на майданчики в УКУ, але то є локальний простір. Натомість коли Форум почав створювати круглі столи, панельні дискусії, то він почав виконувати місію університету. Також завдяки медійності Форуму, завдяки тому, що це всеукраїнська подія, сформувався певний новий вид туризму. І, зазвичай, люди на Форум приїжджають саме заради того, щоби почути і побачити публічних інтелектуалів. Серед яких є і відомі гості, і українські письменники. Цей момент є ключовим для Форуму, бо книжку сьогодні можна купити де завгодно.

Про те, чого бракує Львову, щоб стати книжковою столицею України

Для того, щоби стати книжковою столицею України, Львів повинен зрозуміти, що книжка в наш час змінила свої властивості, змінила свої якості і змінила своє функціонування. Книжка є одним із нових медій. Львів'яни і люди, які є посередниками у донесенні інформації, повинні зрозуміти, що паперова книжка, електронна книжка та аудіокнижка – це все та сама книжка. І мені здається нездоровим акцентування факту книжко-

вості саме на паперовій версії. Звичайно варто розуміти, що рукописи не горять, папір є найнадійнішим носієм і всі важливі книжки повинні існувати у паперовому вигляді. Інша річ, що для комфорту користувача вони можуть бути якими завгодно.

Друге, на що варто Львову звернути увагу, це те, що не треба боятися масової літератури. Потрібно розуміти, чим є ця література і які функції на неї покладено. Я хочу нагадати, що масовою літературою був театр Шекспіра, твори Шевченка, які у певний момент взагалі не мали альтернативи і їх читали всі. Масовою літературою, у хорошому сенсі цього слова, у 90-х роках була поезія Ліни Костенко. Я вважаю, що нині багато авторів теж могли би претендувати на те, щоб називатися представниками масової літератури – в хорошому значенні цього слова. Це той же Жадан, який є феноменом, і поєднує високу і масову літературу в своїй творчості. Потрібно розуміти, що без масової літератури жодна книжкова столиця не функціонуватиме. На мою думку, функцією Львова як міста культури, є створення простору масового читання.

Про дитячу літературу

В ідеалі кожна хороша дитяча книжка теж є масовою літературою. Є одна річ, яку ми сильно недооцінюємо: якщо люди перебувають у середині однієї культури, то вони повинні оперувати певним спільним текстом. Без нього немає культури як такої. Спільний текст Європи свого часу творили два великі пласти: античні міфи і тексти, що формувалися довкола ідей християнства. Це було те коло ідей і смислів, до якого апелювали всі. Зараз ми живемо в епоху глобалізації і часто таким

спільним текстом стають продукти глобалізованого суспільства, такі як мультфільми про Шрека. Але якщо ми хочемо, щоб українська література була не лише україномовною літературою глобалізованого суспільства і щоб ми мали національне підґрунтя, то повинні працювати над створенням такого спільного тексту, який ґрунтується на українських традиціях.

Коли дитяча література є добре написаною, то вона і починає функціонувати на рівні спільного тексту. Чим більше людей її прочитає, тим важливішою точкою у формуванні літературних і культурних смаків, культурних стереотипів чи мемів вона є. І тим важливішим і безповоротнішим стає вибір ідентичності читачем. Я знаю багатьох дітей, які прочитавши твори Олександра Дерманського, будучи білінгвами, вибрали саме українську мову. Якщо є Дерманський, якщо є Юрко Прохасько, якщо є улюблені вірші видані видавництвом «А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА», якщо є віршики Мар'яни Савки, то так чи інакше вони стають тим дискурсом, який передаватиметься із покоління у покоління, – так само як передаються «Тореадори з Васюківки» Всеволода Нестайка або казки Віктора Близнеця. Тому дитяча література, яка стала масовою літературою найкращого її зразка, і є спільним текстом для мільйонів дітей. Вона лягає в основу культурної спадкоємності, поряд із поезією Шевченка. Це є те, до чого ми маємо прагнути.

Переконана, що виховати дітей без книжок неможливо.

Про книжки на війні і волонтерську діяльність

Книжки не можуть замінити їжі, взуття, набоїв чи пального для техніки. Але, коли це все є і коли солдат має бодай якесь дозвілля, то книжки є першою потре-

бою умовно кажучи вільного часу. Особисто для мене то було несподіванкою, але коли ми поїхали на Схід вже не вперше, то виявилось, що привезені нами книжки стали основою бібліотек і хлопці самотужки почали їх поповнювати. Дуже важливо, щоб книжки, які люди приносять для військових були сучасні і якісні. Я, як людина якій передавали книжки, мала справу із різними людьми. Я не хочу нікого образити, але то дуже відчувається, коли хтось приносить книжки, які вибрані з любов'ю і осмислено, і коли хтось приносить те, що виявилось зайвим у книжковій шафі. Люди на книжках ростуть і я бачила, що коли ми привозили і передавали бійцям «Історію Європи» Нормана Дейвіса чи «Мистецтво війни», то за цими книжкам одразу формувалася черга.

Збірка поезій «Бабин Яр. Голосами»

Почала писати «Бабин Яр. Голосами» ще влітку 2016 року по поверненні зі стипендійної програми Міністра культури та національної спадщини Польщі «Gaude Polonia». Першими віршами, які не увійшли до книги, але стали її імпульсом, були вірші про війну на Донбасі. До того неодноразово бувала на Донбасі разом із волонтерами. І саме тоді чи не вперше заговорила про геноцид українців на захоплених територіях Донецької та Луганської областей.

Є моє інтерв'ю на Радіо Свобода, де я проговорювала свої спостереження. А йшлося про те, як росіяни та прихильники Росії по-різному обстрілювали квартали місцевих територій. Там, де були квартали з «хрущовками», то в тих будинках були просто вибиті вікна, швидше, від вибухової хвилі. А от приватні сектори зі садочками біля хати вони намагалися знищити вщент. І пам'ятаю, що коли тоді це говорила, то навіть військові казали мені, що те побачене мною - це просто

збіг чи випадковість. Але я вже тоді відчувала, що ця війна має характер геноциду.

У 2022 році Фундація імені Збігнева Герберта оголосила лауреата ювілейної, 10-ї Міжнародної літературної премії ім. Збігнева Герберта. Її отримала українська поетеса та перекладачка Маріанна Кіяновська за збірку віршів «Бабин Яр. Голосами», за яку вона в Україні отримала Шевченківську премію 2020 року. У повідомленні пресслужби Українського інституту книги зазначається, що у своїй роботі поетеса розповідає про історію життя і злочину, «надаючи голос мертвим». Як зазначив польський письменник Томаш Ружицький, авторка зібрала неповторні історії, які «водночас жахливо універсальні, які також стосуються тих злочинів, які відбуваються на наших очах».

«Для мене те, що мене визнали лауреаткою Міжнародної літературної премії ім. Збігнева Герберта, стало цілковитою несподіванкою, - ділиться авторка. - Я вже деякий час почуваю себе за межами українського літературного процесу. Останнє інтерв'ю, якщо не зважати на два коротких коментарі, я дала ще в 2020 році. Отож коли живеш буденним життям та пишеш у шухляду, такі новини викликають щирий подив. І я насправді дуже зворушена і вдячна. У цій ситуації для мене важить те, що це друга польська відзнака. І я розумію, що і звання «Європейського поета свободи» (Гданськ), і ця відзнака Герберта – це заслуга не так моїх віршів, як перекладу, що його зробив Адам Поморський. А цей переклад геніальний. І напевно, друга річ, яка має значення: ця книга вийшла в Польщі навесні 2022 року. Якраз тоді, коли ми переживали події у Маріуполі і всі

інші. І думаю, той досвід війни, який в собі накопичила ця книжка, працює уже незалежно від мене. Трагедія Бабиного Яру дає універсальну мову, щоб описати те, що з нами всіма стається тепер».

По сторінках життя і творчості розлого...

Маріанна Ярославівна Кіяновська (нар. 17 листопада 1973 року у м. Жовква Львівської області) - українська поетеса, прозаїк, есеїст, перекладач, літературознавець, лауреатка Шевченківської премії 2020 року.

Дівчинка рано почала читати, в чотири роки вже сама опановувала тексти. До школи пішла, неймовірно захоплена «Островом скарбів» Стівенсона і під певним впливом Марка Твена. А у другому класі почала вести щоденник і краще читати заборонені для неї казки «Тисячі і однієї ночі» у вісьмох томах.

Тривалий час батьки дівчинки жили та працювали в Угорщині, приїжджали один раз на рік приблизно на тиждень. Дитина перебувала під наглядом бабусі та дідуся. І саме дідусь (кандидат педагогічних наук, доцент університету ім. І. Франка) сформував її як цілісну особистість. Маріанна завдячує не лише його любові до себе, а ще й тому, що він правильно з нею спілкувався - розвивав не тільки її розум, але й свідомість.

У дитинстві часто хворіла, через що мала багато часу на читання й осмислення прочитаного. Розповіді дідуся про запорозьких козаків дівчинка «перевигадувала». Інтенсивно «проживала» популярні версії історії Стародавньої Греції та Стародавнього Риму, трохи знала про Стародавній Єгипет. Завдяки Сенкевичу і Дюма ще доволі малою дістала уявлення про Польщу та Францію минулих часів. І дуже любила Шевченка. Її вражала його неймовірно гармонійна,

навіть для української мови, ритмомелодика та метафізичне звучання.

Перша публікація Маріанни з'явилась у «Радянській освіті», коли їй було всього 5 років. Як згадує сама авторка, після кількох найперших публікацій вона налякалася, що всі її хвалять і вважають особливою, тому просто перестала показувати все, що писала, аж до закінчення школи.

Вважає трагедією свого учнівства те, що не сприймала більшість текстів, уміщених у підручниках з української літератури. Спротив навчальному курсу був таким сильним, що вона й не думала про філологію. У старших класах мала намір стати орнітологом. Та вже з вивчення латинських назв птахів почалося глибоке захоплення Овідієм і всією античністю. Ще до вступу до вишу Маріанна познайомилась з Ольгою Станіславівною Федик, видатним мовознавцем, філософом мови. Спілкування з нею мало колосальне враження на дівчину. Мабуть, ця зустріч і стала доленосною. У 1997 році Кіяновська закінчила філологічний факультет Львівського університету.

У студентські роки належала до жіночого літературного угруповання ММЮННА ТУГА (за першими літерами імен: Мар'яна Савка, Маріанна Кіяновська, Юлія Міщенко, Наталка Сняданко, Наталя Томків і Анна Середа; ТУГА («Товариство усамітнених графоманок»).

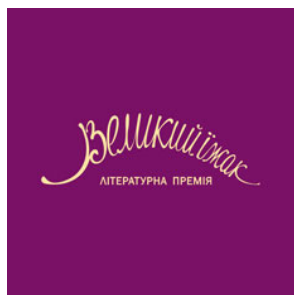
Маріанна Кіяновська – координатор Львівського осередку Асоціації українських письменників.

Професійно цікавиться польською літературою. У січні 1999 року брала участь в акції «Січ Уяздовська» (Варшава), у 2003 та 2008 була стипендіаткою програми Міністра культури Польщі «Gaude Polonia», протягом 2004-2006 років вела рубрику «Нова польська

література» у журналі «Кур'єр Кривбасу». Учасниця другого і третього Світових конгресів перекладачів польської літератури у Кракові (2009, 2013 рр.). Нагороджена Почесним знаком «За заслуги перед польською культурою» (2014).

Активно перекладає з польської (взагалі - з 11-ти мов світу, але говорить не всіма). Ось що вона сама зазначає з цього приводу: «Це дуже специфічна робота, бо я цих мов, щиро кажучи, не знаю, не говорю ними і не пишу, тому в мене завжди є співперекладачі - носії мов, з якими я роблю переклади. Все ж я думаю, що займаю унікальну нішу як професіонал, бо в певний момент дозволила собі зосередитися лише на поезії. У мене дуже сильна перекладацька інтуїція, напрацьована величезним досвідом, адже близько 25 років я живу тільки поетичним перекладом - не в сенсі заробляння грошей, а в сенсі, що це моє основне заняття, заради якого я відмовилася від усього іншого».

В свою чергу, її твори перекладалися англійською, німецькою, італійською, шведською, азербайджанською, грузинською, польською, сербською, чеською, словацькою, словенською, литовською, білоруською та російською мовами, івритом.

З 2011 року є засновницею та директоркою незалежної літературної премії «Великий Іжак», якою відзначаються автори найкращих сучасних україномовних книжок для дітей. Основною метою цього проєкту, визначного й безпрецедентного для України, українського дитячого письменництва, книговидавництва й літератури в цілому, є популяризація якісної друкованої книги серед дітей

та підлітків й формування європейської читацької порядності та свідомості, та передусім - піднесення культури читання серед молодих українців до належного та справедливого рівня ознаки престижу й високого соціального статусу.

Маріанна Кіяновська пише багато. За її словами, лише частина із написаного потрапляє до збірок. У записах розмов, інтерв'ю, коментарях авторки на інтернет-ресурсах можна бачити і чути: Маріанна Кіяновська - різна. «Мене багато», – каже вона в одному з віршів. Хоч, де є межа між «я» в поезії і «я» у житті – знову питання».

Її літературне становлення відбулося поза межами зору літературних критиків та читачів. Бо вже у першій своїй збірці «Інкарнація» (1997) Маріанна Кіяновська постала цілком зрілою сформованою письменницею – зі своїм стилем, баченням світу. У її віршах панує відкритість, світ виявляє себе через стихії та явища природи (море, дощ, туман, віхола, сніг, вітер, земля); у часі і просторі легко зміщуються імена, цивілізації і культури. У тематичному розмаїтті «Інкарнації» – реалії та імена Старого Завіту, давньогрецьких міфів, Євангелія та апокрифів.

У збірці «Вінки сонетів» (1999) авторка вже підкрює технічно найважчу форму поетичного письма. «Вінок сонетів» або ж «корона» належить до рідкісних жанрів літератури, тим паче у сучасну добу, коли домінують тенденції до спрощення форм, наближення до прозорого буденного мовлення.

У 2000 році виходить збірка з відповідною промовистою назвою – «Міфотворення». Вже у заголовній поезії прочитується паралель між міфічними уявленнями людини про постання світу й авторською інтерпрета-

цією творення художнього тексту.

У 2002 році Мар'яна Савка та Маріанна Кіяновська видали спільну поетичну збірку «Кохання і війна». Один вірш однієї авторки і один вірш іншої. Книга проілюстрована фотографіями, які свідчать про добре почуття гумору, вишуканість смаку і непередбачуваність письменниць – як у житті, так і в літературі. Сергій Жадан у передмові до видання написав: «Їхня книга наповнена безліччю фантастичних речей і предметів, які ні з чим не можна сплутати і які просто зобов'язані були тут з'явитися, тому що простір був би неповний без численних сходів, віконниць, фонтанів, русел, яблук, снігів, лез, взагалі любові, любові до тексту і, що найголовніше, любові до життя».

Назва наступної поетичної збірки «Книга Адама» (2004) обіцяла, що тему міфотворення продовжено. Але, за словами самої поетки, попри її намагання зробити цю книгу прозорішою, її так ніхто і не зрозумів.

Збірка верлібрів «Звичайна мова» (2005) стала переломною у творчості Кіяновської. Тут вона застановлюється на структурі слів, дослухається до їхнього звучання і співзвучності.

Наскільки перші збірки Кіяновської характеризувала стихійність, безмежність, безоглядність, що виявлялися у вільному перетіканні тем, знаків культур і епох, настільки наступній збірці «Що щоденне» (2008) притаманне настійливе відчуття межі. Збірку авторка зробила максимально лаконічною: з 54 відібраних 52 вірші – восьмирядкові. Для неї це було принциповим ще й через те, що 8 нагадує знак нескінченності.

Авторка неодноразово доводила, що може писати прозу. Багато років вона працювала над романом (але він так і не побачив світ). Випробовувала себе в якості колумніста (протягом кількох місяців поспіль у газеті «Поступ» публікувались її есе). Навіть була відзначена на міжнародному літературному фестивалі у Любляні як прозаїк. Ці події й спонукали Кіяновську написати книжку прози «Стежка вздовж ріки» (2008). Збірка оригінальних новел, що стали дебютом поетки у прозовому жанрі, складається з шести текстів («Вона і діти», «Ляльковий дім», «Гра у живе й мертво», «Все як треба», «Маг і принц», «Прометей»), які до кінця витримані в класичному значенні жанру новели. Тексти – це система досвідів, які можуть бути типовими, а можуть вказувати й на щось унікальне, ба навіть парадоксальне, якщо той чи інший досвід розглядати в іншій читацькій системі координат. Це спроба авторки створити власну версію гріхопадіння людства і довести сучасному світові, що ця історія є неможливою без залучення пережитого на власному досвіді.

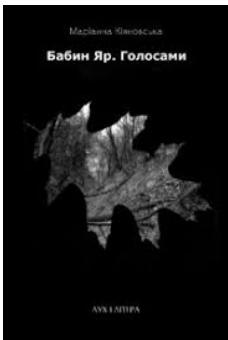

«373» (2014) - перша книга вибраного Маріанни Кіяновської, до якої увійшли 373 вірші, написані понад 20 років. Це цілісна, концептуальна поетична збірка, відверта розмова авторки із самою собою, її страхи, переживання та її безмежна любов. Вона має багаторівневу символіку. Навіть сама назва символічна, бо 373, окрім того, що унікальне просте число – ще й температура кипіння води за Кельвіном. Як пояснила сама авторка: «Вода, навіть ставши паром, не перестає бути водою. Це - метафора смерті,

точніше, того, що смерть, властиво, є перетворенням видимого на невидиме». А ще вона назвала вірші, представлені у збірці, боргом любові людям, котрі мають у її житті важливе значення: «Тут багато присвят тим, кому не часто говориш про те, як любиш і які дорогі для тебе ці люди». Зокрема, Мар'яні Савці, Ірині Старовойт, Івану Малковичу, Софії Андрухович та низці інших.

Цікаву історію має поява спільної книги віршів Маріанни Кіяновської та Мар'яні Савки «Листи з Литви / Листи зі Львова» (2016). Дві подружки-поетеси упродовж листопада 2015 року надсилали одна одній вірші-листи. Мар'яна Савка писала зі Львова, а Маріанна Кіяновська з Паланги (Литва), де перебувала на літературній стипендії. Щодня по віршеві. Фейсбучне товариство стало свідком цього незвичного відкритого листування. На ці вірші-листи чекали, їх обговорювали і поширювали. І ось це листування втілюється у книгу діалогічну і дуже цілісну. У віршах багато людяності, любові, життєвої зрілості, глибоких одкровень і радості спілкування. Цей нетривалий відтинок часу став свого роду вертикаллю між минулим, сучасним і майбутнім, до якого можна прислухатися, передчути і відчитати поміж рядками.

У 2017 році побачила світ збірка Маріанни Кіяновської «Бабин Яр. Голосами». Кожен із віршів книги - це такий собі монолог однієї з жертв трагедії в Бабиному Яру. Відчай і жах тут перемішується з парадоксами буденного мислення, в якому людині не хочеться вірити в найгірше вже навіть тоді, коли все ясно. Психологізм - одна з головних рис цих віршів. Він

робить книжку «Бабин Яр. Голосами» очікувано важкою. До її сприйняття, читання потрібно бути готовими. По-перше, звісно, емоційно. По-друге, інформаційно - в історії масових розстрілів у Бабиному Яру варто орієнтуватися. Хоча можливий також обернений варіант: прочитати книжку й зацікавитись історичними подробицями трагедії. Маріанна згадує так: «Вірші йшли суцільним потоком, імена йшли суцільним потоком, за три місяці народилася книга. Звучить містично, але повірте, я не вишукувала і не римувала імена. Здається, що вони хотіли бути викричані, вони таким чином ніби намагаються повернутися у цей світ та відновити пам'ять про себе».

Маріанна Кіяновська

ГЕМАТОМА ГАВАФА:
ЖИВІ ПЕРЕТВОРЕННЯ

У 2018 році побачила світ ще одна книга віршів поетки «Гематома Гавафа: живі перетворення». З арамейської «гавафа» – це кам'яний поміст, на якому Пілат творив свій суд над Ісусом. За словами Маріанни Кіяновської, це також, іншими мовами, «килим», «сад» і «садівник». Отже, ця збірка – така собі клаптикова ковдра з кількох не виданих ще книжок, але дуже цілісна.

Творчість Маріанни Кіяновської неодноразово відзначалася на всеукраїнському та міжнародному рівнях. Так, вона ставала лауреаткою кількох міжнародних поетичних фестивалів, серед яких CEI Fellowship-2007 (у Віленці, Словенія) та «Київські Лаври» (2012), була фіналісткою літературної премії імені Джозефа Конрада-Коженьовського (2011). Лауреат премій імені Богдана-Ігоря Антонича та видавництва «Смолоскип», премії імені Нестора Літописця за найкращу літературну публікацію у журналі «Київська Русь» (2006), премії імені Шолом-Алейхема (2018). Збірку «373» визнано Книжкою року в номінації «Поезія» XVI Всеукраїнського

рейтингу «Книжка року 2014», а «ДО ЕР» - книжкою року в номінації «Поезія» в Рейтинговій акції творчих спілок «Книжка року-2014».

У 2014 році входила до десятки найвпливовіших українських письменників (за версією «Forbes-Україна»).

У 2020 році стала лауреатом найголовнішої нагороди України - Шевченківської премії - за збірку «Бабин Яр. Голосами», а 2022 - Міжнародної літературної премії імені Збігнева Герберта (м. Варшава, Польща).

Нині зі сім'єю мешкає у Львові.

Книги Маріанни Кіяновської

Кіяновська М. 373 / М. Кіяновська ; графічне опрац. Р. Романишина, А. Лесів. - Львів : Видавництво Старого Лева, 2014. - 269 с.

Кіяновська М. Бабин Яр. Голосами / М. Кіяновська ; на обкл. фотомонтаж К. Лісової. - Київ : Дух і Літера, 2017. - 109 с.

Кіяновська М. ДО ЕР : вибране / М. Кіяновська ; обкл. Л. Шимін. - Львів : Піраміда, 2014. - 199 с.

Кіяновська М. Живі перетворення / М. Кіяновська. - Київ : Дух і Літера, 2020. - 109 с.

Кіяновська М. Листи з Литви / М. Кіяновська, М. Савка. - Львів : Видавництво Старого Лева, 2016. - 139 с. : фотоіл.

Маріанна Кіяновська як перекладач

Петросян, Маріам. Дім, в якому... : роман / М. Петросян ; пер. з рос. М. Кіяновської ; дизайн обкл. Р. Романишин, А. Лесів. - Київ : Книголав, 2019. - 479 с.

Сьюз, доктор. Про Грінча, який украв Різдво! / д. Сьюз ; пер. з англ. М. Кіяновської ; іл. Д. Сьюза. - Київ : Книголав, 2019.

Тувім, Юліан. Пташине радіо : поезія / Ю. Тувім ; пер. з пол. М. Кіяновської. - Київ : Грані-Т, 2010. - 63 с. : іл.

Тувім, Юліан. Слон Трубальський : вірші для дітей / Ю. Тувім ; пер. з пол. М. Кіяновська ; намал. В. Штанко. - Львів : Видавництво Старого Лева, 2016. - 45 с. : іл.

Херсонський, Борис. Родинний архів та інші вірші / Б. Херсонський ; пер. М. Кіяновської, Б. Херсонського. - Львів : Видавництво Старого Лева, 2016. - 300 с. : іл.

Твори Маріанни Кіяновської у збірках

13 різдвяних історій / упоряд. М. Савка ; худож. оформ. Р. Романишина, А. Лесів. – Львів : Видавництво Старого Лева, 2013. - 175 с.

Мама по скайпу / упоряд. М. Савка, К. Бруннер ; худож. Н. Гайда. – Львів : Видавництво Старого Лева, 2013. - 191 с.

Метаморфози. 10 українських поетів останніх 10 років / уклад. С. Жадан ; післямова В. Неборака. - Харків : Клуб сімейного дозвілля, 2011. - 270 с.

Мориквас, Надія. Люди свого часу / Надія Мориквас ; дизайн, верстка та обкл. Юрко Мориквас. - Львів : Видавництво "Апріорі", 2019. - 287 с.

Дорога до Різдва : оповідання сучасних українських письменників / упоряд. Богдана Матіяш ; обкл. і художнє оформ. Ольга Шингур. - Львів : Видавництво "Свічадо", 2021. - Львів : Видавництво "Свічадо", 2021. - 95 с : іл.

Використані джерела

Люди твого міста: Маріанна Кіяновська про мистецтво, що творить Львів [Електронний ресурс] / розмовляла Н. Середюк // Твоє місто : [сайт]. - Електрон. дані. - Режим доступу: <https://cutt.us/hjW2b>. - Назва з екрана.

Семенченко, Марія. Маріанна Кіяновська: «Я весь час ніби існую поряд із Гербертом» [Електронний ресурс] / М. Семенченко // Culture.pl : [сайт]. - Електрон. дані. - Режим доступу: <https://cutt.us/xUuTn.-> Назва з екрана.

Маріанна Кіяновська – лауреат Шевченківської премії-2020 [Електронний ресурс] // Запорізька обласна універсальна наукова бібліотека : [сайт]. - Електрон. дані. - Режим доступу: <https://zounb.zp.ua/resourse/pokazhchyky/laureati/marianna-kiyanovska.-> Назва з екрана.

Правила життя поета: Маріанна Кіяновська [Електронний ресурс] // Видавництво Старого Лева : [сайт]. - Електрон. дані. - Режим доступу: <https://starylev.com.ua/news/pravylyazhytuya-poeta-marianna-kiyanovska.-> Назва з екрана.

Дитяча література як зброя у протистоянні штучному інтелекту [Електронний ресурс] // barabooka : [сайт]. - Електрон. дані. - Режим доступу: <https://www.barabooka.com.ua/ditjacha-literatura-jak-zbroja-u-protistojanni-shtuchnomu-intelektu.-> Назва з екрана.

Шурин, Валентина. «Заздрість - як стовпи вздовж дороги. Можна розбивати собі об них лоба, а можна йти і на них не зважати...» [Електронний ресурс] / В. Шурин // Високий замок : [сайт]. - Електрон. дані. - Режим доступу: <https://wz.lviv.ua/interview/409080-zazdrist-iak-stovpy-vzdovzh-dorohy-mozhna-rozbyvaty-sobi-ob-nykh-loba-a-mozhna-ity-i-na-nykh-ne-zvazhaty.-> Назва з екрана.

Україна, 79008. м. Львів
вул. В. Винниченка, 1
тел.: абонемент – 235-87-46
інтернет-центр – 235-87-47
e-mail: biblioteka@lodb.org.ua
www.lodb.org.ua
e-mail: bibliograf@lodb.org.ua

